TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. liepos 12 d.*

„Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Pamatinis sprendimas 2001/220/TVR — Nukentėjusiųjų padėtis baudžiamosiose bylose — Direktyva 2004/80/EB — Kompensacija nusikaltimų aukoms — Juridinio asmens atsakomybė — Kompensacija baudžiamojoje byloje“

Byloje C-79/11,

dėl 2011 m. vasario 9 d. *Tribunale di Firenze* ikiteisminio tyrimo teisėjo (Italija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2011 m. vasario 22 d., pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį ir ESS 35 straipsnį baudžiamojoje byloje prieš

Maurizio Giovanardi ir kt.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues (pranešėjas), teisėjai U. Lõhmus, A. Ó Caoimh, A. Arabadjiev, ir C. G. Fernlund,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. kovo 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— F. Giunti ir kt., atstovaujamų advokatų A. Conti ir S. Grisenti,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* L. D’Ascia,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze bei J. Kemper ir F. Wannek,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. Wissels ir B. Koopman,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos A. Posch,

— Europos Komisijos, atstovaujamos F. Moro ir R. Troosters,

susipažinęs su 2012 m. gegužės 15 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose (OL L 82, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 72, toliau – pamatinis sprendimas) ir 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/80/EB dėl kompensacijos nusikaltimų aukoms (OL L 261, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių kalba 19 sk., 7 t., p. 65, toliau – direktyva) išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą prieš M. Giovanardi ir kelis kitus asmenis dėl darbo vietoje įvykusio nelaimingo atsitikimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Iš pamatinio sprendimo trečios konstatuojamosios dalies matyti, kad 1999 m. spalio 15–16 d. Tamperėje (Suomija) posėdžiavusi Europos Vadovų Taryba numatė, jog turi būti parengtos minimalios nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų apsaugos normos, ypač dėl šių nukentėjusiųjų galimybės kreiptis į teismą ir jų teisės į žalos atlyginimą.

4 Pagal pamatinio sprendimo ketvirtą konstatuojamąją dalį:

„Valstybės narės turėtų suderinti savo įstatymus ir kitus teisės aktus tiek, kiek reikia, siekiant suteikti nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų aukšto lygio apsaugą, kurioje valstybėje narėje jie bebūtų.“

5 Pamatinio sprendimo 1 straipsnyje nustatyta, kad šiame pamatiniame sprendime:

„a) „nukentėjusysis“ – tai fizinis asmuo, patyręs žalą, įskaitant kūno sužalojimą ar psichinę traumą, emocinį sukrėtimą ar ekonominius nuostolius tiesiogiai dėl veikimo ar neveikimo pažeidžiant valstybės narės baudžiamąjį įstatymą;

<…>

c) „baudžiamosios bylos nagrinėjimas“ suprantamas pagal taikytiną nacionalinę teisę;

<…>“

6 Pamatinio sprendimo 9 straipsnio „Teisė į kompensaciją baudžiamosios bylos nagrinėjimo metu“ 1 dalyje numatyta:

„Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad nukentėjusieji nuo nusikalstamų veikų turėtų teisę per prideramą laikotarpį sulaukti nutarties dėl nusikaltėlio mokėtinos kompensacijos vykstant baudžiamosios bylos nagrinėjimui, išskyrus atvejus, kai tam tikri nacionalinės teisės aktai nustato kompensacijos priteisimą kitokiu būdu.“

7 Pagal Direktyvos 2004/80 1 straipsnį:

„Valstybės narės užtikrina, kad tuomet, kai smurtinis tyčinis nusikaltimas buvo įvykdytas kitoje valstybėje narėje nei gyvena kompensacijos pareiškėjas, pareiškėjas turi teisę pateikti pareiškimą pastarosios valstybės narės institucijai ar bet kuriai kitai įstaigai.“

Nacionalinės teisės aktai

8 2001 m. birželio 8 d. Įstatyminio dekreto Nr. 231 (*Gazzetta Ufficiale della Repubblica italiana* Nr. 140, 2001 m. birželio 19 d., p. 4, toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 231/2001) 1 straipsnyje nustatyta, kad šiuo dekretu reglamentuojama subjektų atsakomybė už administracinius pažeidimus, kylančius dėl delikto, kad jis taikomas tiek bendrovėms ir juridinio asmens statusą turintiems subjektams, tiek asociacijoms, įskaitant ir juridinio asmens statuso neturinčias asociacijas, tačiau netaikomas valstybei ir vietos valdžios institucijoms, ūkinės veiklos nevykdantiems viešosios teisės subjektams ir subjektams, kurie vykdo Konstitucijoje numatytas funkcijas.

9 Įstatyminio dekreto Nr. 231/2001 5 straipsnyje, kuriame apibrėžiami fiziniai asmenys, dėl kurių padarytos veikos kyla atsakomybė subjektams ar juridiniam asmeniui, nustatyta:

„1. Subjektas atsakingas už pažeidimus, kuriuos jo interesais arba jo naudai padarė:

a) asmenys, atliekantys subjekto ar organizacinio vieneto, turinčio finansinę ir veiklos autonomiją to subjekto sistemoje, atstovavimo, administravimo ar vadovavimo funkcijas ir asmenys, kurie faktiškai valdo ir kontroliuoja subjektą;

b) asmenys, kuriems vadovauja ar kuriuos prižiūri vienas iš a punkte nurodytų asmenų.

2. Subjekto atsakomybė nekyla, jei 1 dalyje nurodyti asmenys veikė išimtinai savo ar trečiųjų asmenų interesais.“

10 Įstatyminio dekreto 6 ir 7 straipsniuose nurodytos aplinkybės, kuriomis gali kilti juridinio asmens atsakomybė.

11 To paties įstatyminio dekreto 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jei pažeidimą padaro 5 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyti asmenys, subjekto atsakomybė nekyla, jeigu jis pateikia įrodymų, kad:

a) iki pažeidimo padarymo valdymo organas priėmė ir veiksmingai taikė organizavimo ir valdymo modelius, kurie užkirto kelią tokio tipo pažeidimui, koks buvo konstatuotas;

b) užduotis stebėti, kaip veikia ir kaip laikomasi modelių bei prižiūrėti, kad jie būtų atnaujinami, buvo patikėta skyriui, turinčiam savarankiškus iniciatyvos ir kontrolės įgaliojimus;

c) asmenys pažeidimą padarė neteisėtai apeidami organizavimo ir valdymo modelius;

d) b punkte nurodytas skyrius įvykdė pareigą prižiūrėti arba vykdė nepakankamą priežiūrą.“

12 Įstatyminio dekreto Nr. 231/2001 7 straipsnyje nustatyta:

„1. 5 straipsnio 1 dalies b punkte numatytu atveju subjektas laikomas atsakingu, jei pažeidimą padaryti tapo įmanoma dėl to, kad nebuvo įvykdytos vadovavimo arba kontrolės pareigos.

2. Visais atvejais neatsižvelgiama į vadovavimo arba kontrolės pareigos neįvykdymą, jei iki pažeidimo padarymo subjektas priėmė ir veiksmingai taikė organizavimo, valdymo ir kontrolės modelį taip, kad būtų užkirstas kelias tokiam pažeidimui, koks buvo konstatuotas.

3. Atsižvelgiant į organizacijos pobūdį ir vykdomos veiklos rūšį, modelyje turi būti numatytos tinkamos priemonės užtikrinti, kad veikla būtų vykdoma laikantis įstatymo ir kad būtų laiku nustatytos ir pašalintos pavojų keliančios situacijos.

4. Kad modelis būtų taikomas veiksmingai, reikia:

a) nuolat tikrinti ir, jei reikia, keisti modelį, jei nustatoma reikšmingų nurodymų pažeidimų arba jei yra pokyčių organizacijoje arba veikloje;

b) drausminės sistemos, pagal kurią būtų galima bausti už modelyje nustatytų priemonių nesilaikymą.“

13 Minėto įstatyminio dekreto redakcijos po 2008 m. balandžio 9 d. Įstatyminio dekreto Nr. 81 dėl 2007 m. rugpjūčio 3 d. Įstatymo Nr. 123 dėl sveikatos apsaugos ir saugos darbo vietoje 1 straipsnio įgyvendinimo (GURI, Nr. 101, paprastasis priedas, Nr. 108, 2008 m. balandžio 30 d.) priėmimo 25septies straipsnyje „Neatsargus gyvybės atėmimas arba sunkūs ar labai sunkūs kūno sužalojimai, padaryti pažeidžiant sveikatos apsaugos ir saugos darbo vietoje nuostatas“ nustatyta:

„1. Jei pažeidžiant Įstatyminio dekreto dėl 2007 m. rugpjūčio 3 d. Įstatyme Nr. 123 dėl sveikatos apsaugos ir saugos darbo vietoje numatyto delegavimo vykdymo 55 straipsnio 2 dalį padaromas Baudžiamojo kodekso 589 straipsnyje nurodytas nusikaltimas, už jį skiriama bauda, lygi 1 000 kvotų. Jei skiriama bausmė už ankstesniame sakinyje nurodytą nusikaltimą, 9 straipsnio 2 dalyje numatytos draudimo sankcijos taikomos ne trumpiau kaip tris mėnesius, bet ne ilgiau kaip vienus metus.

2. Nepažeidžiant šio straipsnio 1 dalyje išdėstytos nuostatos, už Baudžiamojo kodekso 589 straipsnyje nurodytą nusikaltimą skiriama bauda, kuri negali būti mažesnė kaip 250 kvotų ir didesnė kaip 500 kvotų, jei tas nusikaltimas padarytas pažeidžiant nuostatas dėl sveikatos apsaugos ir saugos darbo vietoje. Jei skiriama bausmė už ankstesniame sakinyje nurodytą nusikaltimą, 9 straipsnio 2 dalyje numatytos draudimo sankcijos taikomos ne trumpiau kaip tris mėnesius, bet ne ilgiau kaip vienus metus.

3. Jei Baudžiamojo kodekso 590 straipsnio 3 dalyje numatytas nusikaltimas įvykdytas pažeidžiant nuostatas dėl sveikatos apsaugos ir saugos darbo vietoje, už jį skiriama bauda negali būti didesnė kaip 250 kvotų. Jei skiriama bausmė už ankstesniame sakinyje nurodytą nusikaltimą, 9 straipsnio 2 dalyje numatytos draudimo sankcijos taikomos ne ilgiau kaip šešis mėnesius.“

14 Įstatyminio dekreto Nr. 231/2001 34 straipsnyje nustatyta:

„Šio skyriaus nuostatos ir, jeigu jos yra suderinamos, Baudžiamojo proceso kodekso bei 1989 m. liepos 28 d. Įstatyminio dekreto Nr. 271 nuostatos taikomos bylose dėl administracinių pažeidimų, padarytų įvykdžius nusikaltimą.“

15 To įstatyminio dekreto 35 straipsnyje nustatyta:

„Su kaltinamuoju susijusios nuostatos taikomos subjektui, jeigu jos suderinamos.“

16 Remiantis to įstatyminio dekreto 36 straipsniu, aptariamo subjekto administracinių pažeidimų nagrinėjimas priklauso baudžiamojo teismo, turinčiam kompetenciją nagrinėti nusikaltimus, kuriuos įvykdžius padaryti tie pažeidimai, jurisdikcijai.

17 Baudžiamojo kodekso 185 straipsnyje nustatyta, kad už visus nusikaltimus, kuriais padaryta turtinė ar moralinė žala, turi atlyginti tą žalą sukėlęs asmuo arba asmenys, kurie pagal civilinę teisę turi atsakyti už jo veiksmus.

18 Baudžiamojo proceso kodekso 74 straipsnyje nustatyta, kad Baudžiamojo kodekso 185 straipsnyje numatytą ieškinį kaltinamajam ir civiline tvarka atsakingam asmeniui per baudžiamąjį procesą gali iškelti asmuo, kuriam dėl nusikaltimo padaryta žala, arba jo bendrieji paveldėtojai.

19 Baudžiamojo proceso kodekso 83 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Už kaltinamojo veiksmus civiline tvarka atsakingą [asmenį] civilinė šalis ir 77 straipsnio 4 dalyje nustatytais atvejais prokuratūra gali kviesti atvykti į baudžiamosios bylos nagrinėjimą. Kaltinamasis gali būti nurodytas kaip civilinis atsakovas už kitų kaltinamųjų sukeltą žalą, jeigu jis išteisinamas arba jo atžvilgiu nusprendžiama, kad nereikia priimti sprendimo <…>."

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

20 2010 m. liepos 28 d. prokuratūra prie Florencijos teismo paprašė patraukti atsakomybėn M. Giovanardi ir kelis kitus asmenis, kaltinamus pagal Baudžiamojo kodekso 41 ir 113 straipsnius bei 589 straipsnio 2 ir 4 dalis dėl neatsargaus asmens gyvybės atėmimo, taip pat itin sunkaus kitų asmenų sveikatos sutrikdymo. Nelaimė įvyko 2008 m. spalio 2 d., kai kaltinamieji vykdė darbus kaip *Rete Ferroviaria Italiana SpA* (Italijos geležinkelių bendrovė) samdomi darbuotojai, kad nuimtų tam tikras geležinkelio jungčių iešmų apsaugos priemones.

21 Pradiniame prokuratūros kaltinamajame akte taip pat prašoma patraukti atsakomybėn du juridinius asmenis *Elettri Fer Srl.* ir *Rete Ferroviaria Italiana SpA* dėl jiems tenkančios atsakomybės už „administracinės teisės pažeidimą" pagal Įstatyminio dekreto Nr. 231/2001 25septies straipsnio 2 ir 3 dalis, vadovaujantis nuostatomis, kuriomis Italijos sistemoje konkrečiai reglamentuojama juridinių asmenų, kurių naudai veikė kaltinamieji vykdydami tarnybines užduotis, iš nusikalstamos veikos kylanti „administracinė" atsakomybė.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad kaltinamieji fiziniai asmenys yra tiesiogiai atsakingi už aplinkybes, kurios buvo darbininko mirties ir kitų dviejų darbininkų, vykdžiusių darbus minėtoje geležinkelio jungtyje, sužalojimų priežastis, nes nesilaikė nustatytų reikalaujamų saugumo priemonių, o juridiniai asmenys, patraukti „administracinėn" atsakomybėn už nusikaltimą, atsakingi už tai, kad nepriėmė pažangesnių organizavimo metodų, dėl to jiems skiriamos Įstatyminiame dekrete Nr. 231/2001 nustatytos sankcijos.

23 Per preliminarų teismo posėdį, įvykusį 2010 m. lapkričio 30 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, sprendžiančiame dėl prokuratūros prašymų patraukti atsakomybėn, nukentėjusieji asmenys, remdamiesi Baudžiamojo proceso kodekso 74 ir paskesniais straipsniais, paprašė leisti pareikšti civilinį ieškinį ne tik kaltinamiems fiziniams, bet ir abiems juridiniams asmenims, kuriems kaltinimus pateikė prokuratūra.

24 Pastarieji papriešTaravo šiam prašymui nurodydami, kad pagal Italijos teisę nukentėjusiesiems asmenims neleidžiama tiesiogiai pareikšti ieškinio juridiniams asmenims dėl nusikalstamos veikos, kurią padarė jų darbuotojai, net kai tiems juridiniams asmenims pateikti kaltinimai.

25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad Baudžiamojo kodekso 185 straipsnyje numatyta nusikalstamą veiką padarusio asmens ir fizinių ar juridinių asmenų, kurie pagal civilinę teisę turi atsakyti už jo veiką, pareiga atlyginti žalą. Šiuo tikslu pagal Baudžiamojo proceso kodeksą nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų leidžiama pareikšti civilinį ieškinį kaltinamiesiems, kai nagrinėjama baudžiamoji byla, ir prašyti teismo iškviesti fizinius ar juridinius asmenis, kurie pagal civilinę teisę turi atsakyti už kaltinamųjų veiksmus, nes tie veiksmai padaryti esant darbo santykiams ar siekiant tiesioginių interesų tų asmenų naudai.

26 Įstatyminiu dekretu Nr. 231/2001 į Italijos teisę įvestas ypatingas teisės institutas – juridinių asmenų „administracinė" atsakomybė už nusikaltimą. Tarp įvairių nusikaltimų, už kuriuos minėto įstatyminio dekreto 25septies straipsnyje numatyta ši atsakomybės rūšis, yra neatsargus gyvybės atėmimas, padarytas pažeidžiant 2008 m. balandžio 9 d. Įstatyminio dekreto Nr. 81 55 straipsnio 5 dalį, o būtent šis nusikaltimas yra vienas iš kelių, kuriais kaltinama pagrindinėje byloje.

27 Įstatyminiame dekrete Nr. 231/2001 aiškiai nenustatyta galimybė pareikšti civilinį ieškinį atsakomybėn už tame dekrete nurodytus „administracinius“ pažeidimus patrauktiems juridiniams asmenims. Remiantis *Corte suprema di cassazione* ir bylas iš esmės nagrinėjančių teismų praktika, tokie prašymai leisti pareikšti civilinius ieškinius turi būti pripažinti nepriimtinais.

28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atkreipia dėmesį, kad nors pritaria tokiam Italijos teisės aiškinimui, iš jo išplaukianti situacija prieštarauja Sąjungos teisei, nes taip pagal Italijos teisę ribojama nukentėjusio asmens galimybė gauti žalos atlyginimą ir jis yra priverstas pateikti naują su baudžiamąja byla nesusijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo, kuris, jei patenkinamas, nagrinėjamas vėliau, todėl toks ieškinys tampa neveiksmingas.

29 Tokiomis aplinkybėmis *Tibunale di Firenze* ikiteisminio tyrimo teisėjas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Italijos teisės normos juridinių asmenų administracinės atsakomybės srityje, įtvirtintos [įstatyminiame dekrete Nr. 231/2001] su pakeitimais, kuriose nėra „aiškiai“ numatyta, kad šiuos juridinius asmenis galima per baudžiamąjį procesą patraukti atsakomybėn dėl nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų padarytos žalos, atitinka Bendrijos teisės normas nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų apsaugos per baudžiamąjį procesą srityje?“

Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos

30 Pagal Protokolo Nr. 36 dėl pereinamojo laikotarpio nuostatų, pridėto prie ESV sutarties, 9 straipsnį pamatinio sprendimo, priimto pagal ES sutarties VI antraštinę dalį iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo, teisinė galia išlieka tol, kol šis pamatinis sprendimas įgyvendinant Sutartis nėra panaikintas, anuliuotas arba iš dalies pakeistas.

31 Be to, to paties protokolo 10 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, kiek tai susiję su Sąjungos teisės aktais policijos ir teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje, priimtais pagal ES sutarties VI antraštinę dalį iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo, Teisingumo Teismo įgaliojimai išliks tokie patys, įskaitant tuos, kurie buvo priimti pagal minėtos ES sutarties 35 straipsnio 2 dalį. Pagal šio protokolo 10 straipsnio 3 dalį šio straipsnio 1 dalyje nurodyta pereinamojo laikotarpio priemonė nustoja galioti po penkerių metų nuo 2009 m. gruodžio 1 d., kai įsigaliojo Lisabonos sutartis.

32 Iš informacijos, susijusios su Amsterdamo sutarties įsigaliojimo data, paskelbtos 1999 m. gegužės 1 d. *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* (OL L 114, p. 56), matyti, kad Italijos Respublika pateikė deklaraciją pagal ES 35 straipsnio 2 dalį ir nurodė, kad pripažįsta Teisingumo Teismo jurisdikciją dėl ES 35 straipsnyje numatytų aktų teisėtumo ir išaiškinimo šio straipsnio 3 dalies b punkte numatytomis sąlygomis.

33 Be to, žinoma, kad pamatinis sprendimas, pagrįstas ES 31 ir 34 straipsniais, priskiriamas prie aktų, numatytų ES 35 straipsnio 1 dalyje, dėl kurių Teisingumo Teismas gali priimti prejudicinį sprendimą, ir neginčijama, kad ikiteisminio tyrimo teisėjas, veikiantis tokioje byloje kaip šiuo atveju nagrinėjama pagrindinė byla, turi būti laikomas valstybės narės teismu pagal ES 35 straipsnį (žr., be kita ko, 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *X*, C-507/10, Rink. p. I-14241, 21 punktą).

34 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas turi kompetenciją atsakyti į pateiktą klausimą.

Dėl prejudicinio klausimo

35 Pateiktu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Įstatyminio dekreto Nr. 231/2001 nuostatos dėl juridinių asmenų administracinės atsakomybės yra suderinamos su Direktyva Nr. 2004/80 ir su pamatinio sprendimo 9 straipsniu, nors jose nenumatyta galimybė šiuos asmenis patraukti atsakomybėn baudžiamojoje byloje už jų padarytą žalą nuo nusikaltimų nukentėjusiems asmenims.

36 Nors pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nagrinėdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą šis teismas negali išsakyti nuomonės nei dėl klausimų, kurie patenka į valstybių narių nacionalinės teisės taikymo sritį, nei dėl nacionalinės teisės nuostatų suderinamumo su Sąjungos teise, jis vis dėlto gali pateikti Sąjungos teisės aiškinimo gaires, kurios nacionaliniam teismui padėtų išspręsti jo nagrinėjamą ginčą (žr., be kita ko, 2006 m. birželio 8 d. Sprendimo *WWF Italia ir kt.*, C-60/05, Rink. p. I-5083, 18 punktą).

37 Visų pirma reikia pasakyti, kad Direktyva 2004/80 šioje byloje neturi jokios reikšmės. Tos direktyvos 1 straipsnyje nustatyta, kad smurtinių tyčinių nusikaltimų aukoms siekiama sudaryti palankesnes sąlygas gauti žalos atlyginimą, kai kalbama apie tarpvalstybinį aspektą turinčius atvejus, o nagrinėjamoje pagrindinėje byloje kalbama apie persekiojimą už nusikaltimus, padarytus dėl neatsargumo, kurie, be to, yra vien nacionalinio pobūdžio.

38 Pamatinio sprendimo 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog kiekviena valstybė narė užtikrina, kad nukentėjusieji nuo nusikalstamų veikų turėtų teisę per deramą laikotarpį sulaukti nutarties dėl nusikaltėlio mokėtinos kompensacijos vykstant baudžiamosios bylos nagrinėjimui, išskyrus atvejus, kai tam tikri nacionalinės teisės aktai nustato kompensacijos priteisimą kitokiu būdu.

39 Pamatinio sprendimo 1 straipsnio a dalyje nustatyta, kad „nukentėjusysis“ šiame pamatiniame sprendime yra fizinis asmuo, patyręs žalą „tiesiogiai dėl veikimo ar neveikimo pažeidžiant valstybės narės baudžiamąjį įstatymą“.

40 Neginčijama, kad pagal Italijos teisę pagrindinėje byloje aptariami nukentėjusieji gali reikalauti, kad fiziniai asmenys, padarę nusikaltimus, kurie nurodyti Įstatyminiame dekrete Nr. 231/2001, atlygintų tais nusikaltimais tiesiogiai sukeltą žalą, ir pareikšti civilinį ieškinį per baudžiamosios bylos nagrinėjimą.

41 Tokia situacija suderinama su pamatinio sprendimo 9 straipsnio 1 dalimi, kuria nukentėjusiajam užtikrinama teisė per deramą laikotarpį sulaukti sprendimo dėl nusikaltėlio mokėtinos kompensacijos vykstant baudžiamosios bylos nagrinėjimui.

42 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tas straipsnis neturi būti aiškinamas taip, kad nukentėjusysis privalo, be kita ko, turėti galimybę per tos pačios baudžiamosios bylos nagrinėjimą iš juridinių asmenų, kurie persekiojami pagal Įstatyminio reglamento Nr. 231/2001 25septies straipsnį, reikalauti atlyginti žalą.

43 Tokiam aiškinimui pritarti negalima.

44 Visų pirma, nors, kaip nurodyta pamatinio sprendimo ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje, nukentėjusiesiems nuo nusikalstamų veikų reikia suteikti aukšto lygio apsaugą (žr., be kita ko, 2008 m. spalio 9 d. Sprendimo *Katz*, C-404/07, Rink. p. I-7607, 42 ir 46 punktus), pamatiniu sprendimu tik siekiama nagrinėjant baudžiamąją bylą, kaip ji apibrėžta jo 1 straipsnio c punkte, parengti minimalias nukentėjusiųjų nuo baudžiamųjų nusižengimų ir nusikaltimų apsaugos normas (žr. 2011 m. rugsėjo 15 d. Sprendimo *Gueye ir Salmerón Sánchez*, C-483/09 ir C-1/10, Rink. p. I-8263, 52 punktą).

45 Be to, pamatiniame sprendime, kurio vienintelis dalykas yra nukentėjusiųjų statusas baudžiamosiose bylose, nieko nepasakyta apie tai, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino įpareigoti valstybes nares numatyti baudžiamąją atsakomybę juridiniams asmenims.

46 Galiausiai, remiantis pamatinio sprendimo 1 straipsnio a punktu, darytina išvada, kad juo iš esmės užtikrinama nukentėjusiojo asmens teisė į žalos atlyginimą, nagrinėjant baudžiamąją bylą, už „veikimą ar neveikimą pažeidžiant valstybės narės baudžiamąjį įstatymą“, kurie „tiesiogiai“ lėmė žalos atsiradimą (žr. 2007 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dell'Orto*, C-467/05, Rink. p. I-5557, 53 ir 57 punktus).

47 Tačiau remiantis prašymu priimti prejudicinį sprendimą darytina išvada, kad „administracinis“ pažeidimas, už kurį persekiojama pagal Įstatyminį dekretą Nr. 231/2001, yra kitoks pažeidimas, neturintis tiesioginio priežastinio ryšio su dėl nusikaltimo padaryta žala, kurią sukėlė fizinis asmuo ir kurią prašoma atlyginti. Pasak prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, remiantis tame įstatyminiame dekrete nustatyta sistema, juridinio asmens atsakomybė kvalifikuojama kaip „administracinė“, „netiesioginė“ ir „papildoma“ ir ji skiriasi nuo fizinio asmens, kuris padarė nusikaltimą, tiesiogiai lėmusį žalos atsiradimą, ir iš kurio, kaip minėta šio sprendimo 40 punkte, per baudžiamosios bylos nagrinėjimą galima reikalauti atlyginti žalą, baudžiamosios atsakomybės.

48 Todėl nuo juridinio asmens, kaip antai persekiojamo remiantis Įstatyminiame dekrete Nr. 231/2001 nustatyta sistema, padaryto administracinio pažeidimo nukentėję asmenys pamatinio sprendimo 9 straipsnio 1 dalies taikymo tikslais negali būti laikomi nukentėjusiais nuo nusikaltimo ir turinčiais teisę per baudžiamosios bylos nagrinėjimą sulaukti sprendimo dėl žalos atlyginimo, priteisto iš to juridinio asmens.

49 Remiantis išdėstytais argumentais, darytina išvada, kad į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad pamatinio sprendimo 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip: pagal šią nuostatą nedraudžiama juridinių asmenų atsakomybės sistemoje, kaip antai aptariama pagrindinėje byloje, nustatyti, kad nukentėjusysis nuo nusikaltimo negali per baudžiamosios bylos nagrinėjimą prašyti, kad administracinį pažeidimą padaręs juridinis asmuo atlygintų tiesiogiai tuo nusikaltimu padarytą žalą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

50 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2001 m. kovo 15 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, jog pagal šią nuostatą nedraudžiama juridinių asmenų atsakomybės sistemoje, kaip antai aptariama pagrindinėje byloje, nustatyti, kad nukentėjusysis nuo nusikaltimo negali per baudžiamosios bylos nagrinėjimą prašyti, kad administracinį pažeidimą padaręs juridinis asmuo atlygintų tiesiogiai tuo nusikaltimu padarytą žalą.

Parašai.